

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
e-ISSN:2458-9624

Cilt: 8 Sayı: 1 Sayfa Aralığı: 16-25 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/etad.854068

RESEARCH

Open Access

ARAŞTIRMA

Açık Erişim

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlilikleri ile Teknoloji Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Examining the Relationship Between Information and Communication
Technology Competencies and Technology Addiction

Açelya Özer, Selami Eryılmaz

ÖZ

"Teknoloji, hayatımızın her alanında yer almakta olup eğitim alanında kullandığımız teknoloji yeterlilikleri diğer alanlarda teknoloji kullanımımızı etkilemekte midir?" sorusundan hareketle yola çıkılan bu çalışmada amaç, ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin teknoloji yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Okullarda teknoloji, eğitim amaçlı kullanılmaktadır. Ancak öğrenenler günlük hayatlarında eğitim amacının dışında da teknolojiden yararlanmaktadır. Bu doğrultuda bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasındaki ilişkiyi test etmek üzere 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz yarısında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin bilgilerine başvurulmuştur. Çalışmada öğrencilerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlilikleri (BİTY) ile Teknoloji Bağımlılığı (TB) arasındaki ilişkiyi analiz etmek amacıyla iki ayrı ölçek birleştirilerek ön lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Öğrencilerden alınan cevaplar doğrultusunda ölçeklerin veri analizi istatistiksel ölçü (aritmetik ortalama, standart sapma) ve korelasyon analizi ile çözümlenip yorumlanmıştır. Yapılan çalışmada Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlilikleri ile Teknoloji Bağımlılığı analiz sonuçlarına göre cinsiyet değişkeni doğrultusunda anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Korelasyon analizine göre ise 0.01 anlamlılık düzeyinde bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT

"Technology is present in all areas of our lives, and do the technology competencies we use in education affect our use of technology in other fields?" The aim of this study, which started with the question above, is to reveal the relationship between the technology competencies of students studying at associate degree level and technology addiction. Technology is used for educational purposes in schools. However, technology is used by students in their daily lives for other purposes, too. In this direction, in order to test the relationship between information and communication technologies competencies and technology addiction, the pieces of information about the students studying at the Kırşehir Ahi Evran University in the fall semester of the 2018-2019 academic year were used. In the study, two separate scales were combined and applied to associate degree students in order to analyze the relationship between the Information and Communication Technologies Competencies (ICT) of the students and Technology Addiction (TB). In line with the answers received from the students, the data analysis of the scales was made and interpreted by statistical measure (arithmetic mean, standard deviation) and correlation analysis. The analyses of the results of the Information and Communication Technologies Competencies and Technology Addiction show that there are significant differences in the direction of the gender variable. In terms of the correlation analysis, it was concluded that there is a positive relationship between information and communication technologies competencies and technology addiction at the significance level of 0.01.

Atf için: Özer, A. ve Eryılmaz, S. (2021). Bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *JRES*, 8(1), 16-25. <https://doi.org/10.51725/etad.854068>

Etik Bildirim: Bu araştırma, 01.01.2020 tarihinden önce yapıldığından etik kurul kararı zorunluluğu yoktur.

Yazar Bilgileri

Açelya Özer

Öğr. Gör., Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye
ozercelya@gmail.com

Selami Eryılmaz

Doç. Dr., Gazi Üniversitesi,
Ankara, Türkiye
selamieryilmaz@gmail.com

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Ön lisans öğrencileri,
Bilgi ve iletişim teknolojileri
yeterlilikleri,
Teknoloji bağımlılığı

Keywords

Associate degree students,
Competencies of information and
communication technologies,
Technology addiction

Makale Geçmişi

Geliş: 05/01/2021

Düzeltilme: 03/02/2021

Kabul: 03/02/2021

* Çalışma 13. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Teknoloji kelimesi, köklerini Yunanca sanat, beceri ya da herhangi bir uygulama anlamına gelen “*techne*” ve bilim ya da çalışma anlamına gelen “*logia*” sözcüklerinin birleşiminden almaktadır (Çağiltay ve Göktaş, 2016). Bu doğrultuda “teknoloji” bilimin uygulamaya geçirilmesi olarak tanımlanabilir. Teknoloji; sanat, edebiyat, din ve ahlak kültürün bir parçasını oluşturmaktadır. İnsanlık tarihin ilk çağlarından bu yana yaşam alanlarında bulunan çizimler, el yapımı eşyalar ve yemek için kullanılan kaplar (tas, çanak, çömlek vb.) gibi günümüze ulaşan her türlü kaynak teknoloji birikiminin köklerini göstermektedir.

Teknoloji, bilimsel ve teknik bilgi içermenin yanı sıra, bilginin insan yaşamına geçirilmesini öngören toplumsal ve ekonomik etkinlikleri kapsayan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Gündelik hayatta kullandığımız küçük ev robotları, bilgisayarlar ve uydular bilimin uygulanması sonucu ortaya çıkan araçlar olarak görülmektedir (Goetsch, 1984). Teknolojinin gelişiminde bilimsel bilgiden yararlanılmakta ve teknolojik yeni buluşlara katkı sağlanmaktadır. Yani bilimsel bilgi ve teknoloji karşılıklı olarak birbirlerinin gelişimine katkıda bulunmaktadır (Habermas, 2001).

Teknoloji hayatımızın vazgeçilmez bir unsuru hâline gelmiştir. Bu durumun hayatımızı kolaylaştırmanın yanı sıra bazı zorluklara da neden olduğu ön görülmektedir. Teknoloji konusunda bilgisi olsun ya da olmasın bireyler, interneti kullanmakta ve teknolojiden faydalanmaktadır. Amacımız teknoloji konusunda bilgili olmamızın yanında onu etkili kullanılmasını da sağlamak olmalıdır. Teknolojinin etkili ve verimli kullanılabilmesi için eğitimde teknolojinin doğru seçilmesi önemlidir (Conlon, 2002). Bağımlılık etkili kullanmak anlamında değil ondan kopmamak vazgeçememek anlamına gelmektedir. Bu sebepten ötürü teknolojinin faydalarının yanında hayatımıza olumsuz etkileri de olmaktadır.

Bilgisayar ve internetin kullanımının artması ile beraber teknoloji bağımlılıklarında da artış gözlenmektedir. Teknolojik gelişmelerin sağlayabileceği yararların yanı sıra zararları konusundaki sorgulamalar da derinleşmektedir. Alan ile ilgili çalışmalar incelendiğinde teknoloji bağımlılığı, Young (1998) tarafından “internet bağımlılığı”, Morahan-Martin ve Schumacher (2000) tarafından “sorunlu internet kullanımı”, Goldberg (1999) tarafından “internet bağımlılık bozukluğu” gibi kavramlar olarak kullanıldığı görülmektedir.

“İnternet Bağımlılığı” ilk olarak 1996 yılında araştırılmış ve araştırmanın bulguları Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından yayınlanmıştır. Araştırma, kumar oynama bağımlılığı ölçütlerinden uyarlanmış hâliyle 600’ün üzerinde ağır klinik bağımlılık belirtisi sergileyen internet kullanıcıları üzerine uygulanmıştır (Young, 1996). Yapılan çalışmalar sonucunda internet bağımlılığının bir davranışsal bozukluk olduğu ortaya konulmuştur.

Teknoloji bağımlılığının birden çok nedeni olmakla birlikte öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarının önemli bağımlılık nedenlerinden birisi olduğu bilinmektedir (Lin ve Tsai, 2002). Üniversite öğrencilerinin internet kullanımları üzerine yönelik yapılan araştırmada internet kullanımında etkili olan faktörler önem sırasıyla altıya ayrılarak; sosyal kaçış, bilgilenme, boş zamanları değerlendirme, ekonomik fayda, sosyal etkileşim ve eğlence olduğu belirtilmiştir (Balcı ve Ayhan, 2007).

Araştırmanın konusunu “Ön lisans öğrencilerinin sahip oldukları bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı ilişkisi” nin ortaya çıkarılması oluşturmaktadır. Bu çerçevede cinsiyetlerine göre öğrenenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılıkları

arasında farklılık olup olmadığı test edilecektir. Ayrıca çalışmanın temel amacı doğrultusunda öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılıkları arasında bir ilişki olup olmadığı ve varsa hangi yönde olduğu sonucu ortaya konulmaya çalışılacaktır. Öğrencilerin teknolojiyi doğru ve etkili kullanmasının mezuniyet sonrası iş olanakları sağlanması ve ihtiyaçları karşılanması açısından yapılan bu çalışmanın önemli bir araştırma konusu olduğu düşünülmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme öğretme süreci ile iç içe olması öğrenci başarısının artmasında, üst düzey öğrenme becerilerinin gelişmesinde, bilginin yapılandırılmasında önemli rol aldığı bir gerçektir. Bu nedenle son yıllarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme öğretme süreci ile entegre edilmesine önem verildiği ve bunun üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Usluel, Mumcu, ve Demiraslan, 2007; Roblyer, 2006). Öğrencilerin aldıkları eğitimde “belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargıları” (Bandura, 1977) ne kadar yüksek olursa, mesleki olarak da başarılı olmaları o derece yüksek olacaktır (Baran ve Ata, 2013). Bu kapsamda öğrencilerin teknoloji kullanım durumu, beceri düzeyleri ve eğitsel olarak kullanım sıklıklarını belirlemek ve daha sonra bu teknolojilerin eğitime entegrasyonunu sağlamak önem teşkil etmektedir.

“Ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ve teknoloji bağımlılık ilişkisi ne yönde eğilim göstermektedir?” ifadesi bu çalışmanın problem cümlesini oluşturmaktadır. Araştırmada 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasındaki ilişkinin ne yönde olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Ön lisans düzeyindeki öğrencilerle yapmış olduğumuz bu çalışmanın amacı, 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesindeki öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı ilişkisini belirlemektir. Öte yandan çalışmada, öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, sınıfı ve bölümü gibi demografik özelliklerinin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterliliklerine etkisinin tespiti amaçlanmaktadır. Bu çalışmada aşağıdaki hipotezlere cevap aranacaktır:

- H1: Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- H2: Öğrencilerin teknoloji bağımlılığı cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- H3: Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasında ilişki var mıdır, varsa ne yöndedir?

Yöntem

Araştırma Modeli

2018-2019 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan bu çalışma betimsel araştırma modelindedir. Betimsel araştırma modeli, belli bir konudaki mevcut durumu araştırıp olduğu gibi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, mevcut durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi

çalışılmaktadır. Çalışılan konunun mevcut durumuna ilişkin hipotezleri test etmek veya sorulara cevap bulmak için veriler toplamayı gerektirmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırma evren kümesini Türkiye’de yer alan ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Yaptığımız bu çalışmada örneklem olarak ise 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin tamamının temsil edebilmesi için Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde ön lisans düzeyinde tüm bölümlerden 1 ve 2. sınıf şubelerinde öğrenim gören öğrenciler rastgele örnekleme dâhil edilmiştir. Örnek büyüklüğünün fazla olması sonuçların güvenilirliğini artıracığından (Yıldırım ve Şimşek, 2005) dolayı çalışmada 221 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Etik Bildirim

Bu araştırma, 01.01.2020 tarihinden önce yapıldığından etik kurul kararı zorunluluğu yoktur. Çalışmada araştırma ve yayın etiği ilkelerine riayet edilmiştir.

Veri Toplama Yöntemi

Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterliliklerini ölçmek için kullanılacak olan ölçme aracı Kara’nın (2011) çalışmasından, teknoloji bağımlılığını ölçmek için kullanılacak olan ölçme aracı ise Aydın’ın (2017) çalışmasından alınarak ön lisans düzeyi öğrencilere uygun bir biçimde düzenlenerek kullanılmıştır. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterliliklerini (BİTY) ölçmek amacıyla öğrencilere “donanım, işletim sistemi kullanımı, kelime işlemci programı, elektronik tablo programı kullanımı, sunum programı kullanımı ve internet kullanımı” bilgi düzeyinde altı ana başlıkta toplam 54 soru yöneltilmiştir. Teknoloji Bağımlılığı (TB) nı ölçmek amacıyla ise dört ana başlık altında “sosyal ağ kullanma, anlık mesajlaşma, çevrimiçi oyun oynama ve web siteleri kullanma” toplam 24 soru yöneltilmiştir.

Verilerin Analiz Edilmesi

Çalışmada araştırma verileri: cinsiyet, sınıf, bölüm ve bilgisayar ile ilgili eğitim alma durumu değişkenlerine göre kodlanarak SPSS programına aktarılmıştır. Veriler sırasıyla temel istatistiksel ölçü (aritmetik ortalama, standart sapma), t-testi ve korelasyon analizi ile çözümlenmiştir. Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konulması amacıyla t testi analiz sonuçlarından faydalanılmıştır. Ön lisans öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlilikleri ile Teknoloji Bağımlılığı arasındaki ilişki Pearson Korelasyon analizi ile analiz edilmiştir. Bulguların yorumlanmasında .01 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Bulgular

Çalışma kapsamında toplanan verilerin istatistiki analiz sonuçlarına bu bölümde yer verilmektedir. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Cinsiyete ilişkin bulgular	<i>f</i>	%
Kadın	112	50,7
Erkek	109	49,3
Toplam	221	100,0
Yaşa ilişkin bulgular		
17	8	3,6
18	32	14,5
19	57	25,8
20	63	28,5
21	36	16,3
22	15	6,8
23	10	4,5
Toplam	221	100,0
Sınıfa ilişkin bulgular		
1. Sınıf	115	52,0
2. Sınıf	106	48,0
Toplam	221	100,0
Bölgelere ilişkin bulgular		
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	123	55,7
Çağrı Merkezi Hizmetleri	42	19,0
Harita	13	5,9
Radyo ve Televizyon Programcılığı	8	3,6
Halkla İlişkiler	8	3,6
Dış Ticaret	5	2,3
Lojistik	5	2,3
Turizm ve Seyahat İşletmeciliği	5	2,3
Diğer	12	5,6
Toplam	221	100,0

Tablo 1’de yer alan bulgulara göre araştırmaya katılan öğrencilerin %50,7’sini kadın öğrenciler, %49,3’ünü ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın kadın öğrenci ve erkek öğrenci verisi ele alındığında ölçmenin güvenilir olması açısından cinsiyet dağılımında farklılık olmaması gözetilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %3,6’sını 17 yaşındaki öğrenciler, %14,5’ini 18 yaşındaki öğrenciler, %25,8’ini 19 yaşındaki öğrenciler, %28,5’ini 20 yaşındaki öğrenciler, %16,3’ünü 21 yaşındaki öğrenciler, %6,8’ini 22 yaşındaki öğrenciler ve %4,5’ini 23 yaşındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %52,0’ını 1. sınıf öğrenciler, %48,0’ını ise 2. sınıf öğrenciler oluşturmaktadır. Bölümler bazında bakıldığında araştırmaya yoğun olarak %55,7 oranında büyük çoğunluğunu “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı” öğrencilerinin oluşturduğu görülmektedir.

“Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir” hipotezi t testi ile analiz edilmiş ve H1 sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlilikleri

	Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Donanım Bilgi Düzeyi	Kadın	112	2,98	,89	-3,35	,001*
	Erkek	109	3,43	1,10		
İşletim Sistemi Kullanımı Bilgi Düzeyi	Kadın	112	2,99	1,08	-1,82	,071
	Erkek	109	3,27	1,22		
Kelime İşlemci Programı Kullanımı Bilgi Düzeyi	Kadın	112	3,12	1,12	-1,16	,241
	Erkek	109	3,29	1,13		
Elektronik Tablo Programı Kullanımı Bilgi Düzeyi	Kadın	112	2,69	1,03	-2,07	,040*
	Erkek	109	2,99	1,11		
Sunum Programı Kullanımı Bilgi Düzeyi	Kadın	112	3,03	1,20	-0,60	,551
	Erkek	109	3,12	1,18		
İnternet Kullanımı Bilgi Düzeyi	Kadın	112	3,03	1,21	-2,01	,045*
	Erkek	109	3,36	1,22		

* $p < 0,05$

Tablo 2’de yer alan t-test sonucuna göre, öğrencinin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilik düzeylerine ilişkin sorulara verdiği cevaplar cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. “Donanım bilgi düzeyi” $p=0,001 < 0,05$, “Elektronik tablo bilgi düzeyi” $p=0,040 < 0,05$ ve “İnternet kullanımı bilgi düzeyi” $p=0,045 < 0,05$ olduğundan dolayı H1 hipotezi bazı alt başlıklar çerçevesinde kabul edilebilir bulunmuştur. Cinsiyetler arasında teknik boyutlardaki bilgi düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Ortalama değerler karşılaştırıldığında erkeklerin donanım, elektronik tablo ve internet bilgi düzeylerinde kadınlara göre anlamlı bir farklılık görülmektedir.

“Öğrencilerin teknoloji bağımlılığı cinsiyete göre farklılık göstermektedir” hipotezi t testi ile analiz edilmiş ve H2 sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Teknoloji Bağımlılığı

	Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Sosyal Ağ Kullanma	Kadın	112	2,24	,88	-2,13	,035*
	Erkek	109	2,51	1,01		
Anlık Mesajlaşma	Kadın	112	2,29	,94	-1,48	,142
	Erkek	109	2,49	1,12		
Çevrimiçi Oyun Oynama	Kadın	112	1,63	,85	-6,81	,000*
	Erkek	109	2,56	1,16		
Web Siteleri Kullanma	Kadın	112	2,19	,97	-1,26	,210
	Erkek	109	2,37	1,13		

* $p < 0,05$

Tablo 3’te yer alan t-test sonucuna göre, öğrencinin teknoloji bağımlılık düzeylerine ilişkin sorulara verdiği cevaplar cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. “Sosyal ağ kullanma” $p=0,035 < 0,05$ cinsiyete göre kadınlar ağır göstermekte iken “Çevrimiçi oyun oynama” $p=0,000 < 0,05$ erkeklerin daha ağır çıkmasıyla H2 hipotezi bazı alt başlıklar çerçevesinde kabul edilebilir bulunmuştur. Cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Ortalama değerler karşılaştırıldığında erkeklerin oyun oynama kadınların ise sosyal ağ kullanımında baskın olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu savunan hipotezi test etmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Bu çerçevede hesaplanan korelasyon analizi Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlilikleri ile Teknoloji Bağımlılığı İlişkisi

		Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlilikleri	Teknoloji Bağımlılığı
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlilikleri	Pearson Correlation	1	,340**
	Sig. (2-tailed)		,000
	Sum of Squares and Cross-products	228,547	68,381
	Covariance	1,039	,311
	N	221	221
Teknoloji Bağımlılığı	Pearson Correlation	,340**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	Sum of Squares and Cross-products	68,381	176,741
	Covariance	,311	,803
	N	221	221

** $p < 0,01$

Tablo 4'te yer alan korelasyon analizi sonucuna göre, bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı ilişkisi pozitif yönde 0,34 olarak hesaplanmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ve teknoloji bağımlılığına ilişkin korelasyon analizi sonuçları doğrultusunda 0,01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde bir ilişki vardır. H3 hipotezinin kabul edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Teknolojinin artması ve bireylerin bu teknolojileri kullanmaya eğilimli olması bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmayı zorunlu hâle getirmektedir. Teknoloji kullanma konusunda deneyimi olmayan kişiler, başka kişilerden veya teknoloji kullanımına yönelik kurslardan yardım alarak teknolojiyi kullanabilir seviyeye ulaşmaktadır. Teknolojiye artan merak ve teknolojik gelişmeler, insanları internet kullanmaya bağımlı hâle getirmiştir. İnternetin sunmuş olduğu imkânlar, bilgi birikimi teknolojiyi daha sık kullanmaya yönlendirmektedir.

Tsai, Lin and Tsai (2001) yapmış oldukları çalışmada lise öğrencileri için internet tutum ölçeğini geliştirmenin yanı sıra cinsiyet farklılıklarını ve internet deneyimi ile öğrencilerin ölçeğe verdikleri cevaplar arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Erkek öğrencilerin interneti kullanmaya kız öğrencilere göre daha olumlu duygu, daha az endişe ve daha yüksek güven ifade etme eğiliminde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Daha fazla internet kullanma deneyimine sahip öğrenciler, daha az deneyime sahip olanlara benzer olumlu tutumlar sergileme eğilimindedir. Bu sonuçlar göstermektedir ki ön lisans düzeyinde cinsiyete göre farklılıklar, lise düzeyindeki öğrenenlerde de görülmektedir. Lise düzeyinde çıkan sonuçlar, ön lisans düzeyinde yapılan bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Okullarda verilen bilgisayar eğitimi öğrenenlerin meraklarını arttırmakta ve onları başka teknolojileri kullanmalarına da yönlendirmektedir. Yeni teknolojiler ve internet hem fırsat yaratmakta hem de tehditlere yol açmaktadır. Bu sebepten bireyler eğlence ve bilgiye aynı anda ulaşabilme olanağı bulmaktadır. Fakat bu teknolojilerden doğru ve yararlı bir şekilde faydalanmak önemlidir. Öğrenenlerin teknolojiyi aktif olarak kullanmaları ile bağımlılıkları arasında ilişki olduğu üzerine yapılan bu çalışmada sonuçlar öğrenenlerin teknoloji ile iç içe olduğunu göstermektedir. Ancak öğrenenlerin teknolojiyi etkin kullanması önem arz etmektedir.

2015 yılında Sakarya Üniversitesi tarafından yapılan teknoloji kullanımı ve bağımlılığı açısından Türkiye gençliğinin fotoğrafı adlı projede, ülkemizdeki durumun saptanmaya çalışılmıştır.

Bağımlılığın etkilerinden bahsedilen çalışmada lise düzeyinde eğitim gören 2.084 öğrenci ile üniversite düzeyinde öğrenim gören 1.610 öğrenciye yani toplam 3.694 öğrenci ile ulaşılmıştır. Bunun sonucunda çalışmada bağımlılığın neler olabileceği ve nasıl etkiler doğurabileceği sonucuna varılmıştır.

Yapmış olduğumuz çalışmanın sonuçları doğrultusunda öğrencilerin cinsiyetlerine yönelik bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmaları farklılık göstermektedir. Erkek öğrencilerin donanım konusunda kadın öğrencilere göre daha iyi oldukları sonucuna ulaşılmış olup ayrıca erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre teknik beceri ve sayısal alanlarda daha yatkın oldukları da anlaşılmaktadır.

Teknoloji bağımlılığına baktığımızda ise kadın öğrencilerin sosyal ağ kullanımında erkek öğrencilerden daha bağımlı oldukları, fakat erkeklerin ise çevrimiçi oyun oynamada kadınları geçtikleri sonuçları ortaya çıkmıştır. Alanyazın incelendiğinde erkeklerin sosyal ağ bağımlılıkları ile kadınların sosyal ağ bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Özgür, 2013; Çam ve İşbulan, 2012). Barker (2009) tarafından yapılan çalışmada, kadınların sosyal ağları daha çok arkadaşlarıyla veya çevreleriyle iletişim kurmak, eğlence, vakit geçirme gibi amaçlarla kullanırken erkeklerin sosyal kimlik edinme, öğrenme gibi güdülerle kullandıkları görülmüştür. Yapılan bu çalışmalar, sosyal ağ kullanımında kadın öğrenciler ile erkek öğrenciler arasındaki farkı destekler niteliktedir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı ölçek sonuçlarına cinsiyete göre bakıldığında bazı alt başlıklarda anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Usta ve Korkmaz (2010) tarafından, öğretmen adaylarının bilgisayar yeterlilikleri ile teknoloji kullanımına ilişkin yapmış oldukları çalışmada öğretmen adaylarının çoğunluğunun yeterli bilgisayar becerilerine sahip oldukları ancak belli bir kesiminin yeterli boyutta beceriye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmış ve öğretmen adaylarının teknoloji kullanımının geliştirilmesi amacıyla bilgisayar derslerinin iyileştirilmesi yönünde önlemler alınması önerilmiştir. Bu kapsamda ön lisans öğrencileri için de ders içeriklerinin, laboratuvarların ve ders işleniş biçimlerinin tekrar incelenip gözden geçirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ile teknoloji bağımlılığı arasında pozitif yönde bir ilişki olması da araştırma sonuçlarının en önemli çıkarımıdır. Bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri ve teknoloji bağımlılığına ilişkin korelasyon analizi sonuçları doğrultusunda pozitif yönde ilişki 0,34 olarak hesaplanmıştır. Bu çerçevede araştırma sonuçlarına göre bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilik düzeyleri ile teknoloji bağımlılığı arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmaktadır.

Öneriler

Çalışmanın ön lisans düzeyinde özgün olmasından alan yazınına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi bağlamında örneklem ile sınırlandırılan bu çalışmanın Türkiye'deki tüm ön lisans düzeyindeki eğitim-öğretim gören öğrencilere yapılarak geliştirilebileceği önerilmektedir. Ek olarak literatür taramalarında lise düzeyinde ve lisans düzeyinde de bu gibi çalışmalara ihtiyaç olacağı ilerleyen süreçlerde aşıkardır. Ayrıca çalışmadan çıkan veriler doğrultusunda da öğrenenlerin farklı değişkenlerine bakılarak çalışmanın boyutları arttırılabilir.

Kaynaklar

Aydın, F. (2017). *Teknoloji bağımlılığının sınıf ortamında yarattığı sorunlara ilişkin öğrenci görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Balcı, Ş. ve Ayhan, B. (2007). Üniversite öğrencilerinin internet kullanım ve doyumları üzerine bir saha araştırması. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 5(1), 174-197.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Baran, B. ve Ata, F. (2013). Üniversite öğrencilerinin Web 2.0 teknolojileri kullanma durumları, beceri düzeyleri ve eğitsel olarak faydalanma durumları. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 192-208.
- Barker, V. (2009). Older adolescents' motivations for social network site use: The influence of gender, group identity, and collective self-esteem. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(2), 209-213.
- Conlon, T. (2002). Bilgi teknolojisi, eğitim ve postmodernizm (E. Zereyak ve E. Genç-Çolak, Çev.). *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(2), 269-278.
- Çağıltay, K., ve Göktaş, Y. (2016). *Öğretim Teknolojilerinin temelleri: Teoriler, araştırmalar, eğilimler* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çam, E. ve İşbulan, O. (2012). A new addiction for teacher candidates: social networks. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 14-19.
- Goetsch, D.L. (1984). Impact of technology on curriculum and delivery strategies in vocational education. C. H. Shulman (Ed.), *Adults and the changing workplace* içinde (s.191-200). USA: American Vocational Association.
- Goldberg, L.R. (1999). A broad-bandwidth, public domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models. *Personality Psychology in Europe*, 7(1), 7-28.
- Habermas, J. (2001). *İdeoloji olarak teknik ve bilim* (4. Baskı). (M. Tüzel, Çev.), İstanbul: Yapı Kredi.
- Kara, S. (2011). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterliliğinin belirlenmesi İstanbul örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Lin, S.S. ve Tsai, C.C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents. *Computers in Human Behavior*, 18(4), 411-426.
- Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16(1), 13-29.
- Özgür, H. (2013). Öğretmen adaylarının sosyal ağ bağımlılığı, etkileşim kaygısı ve yalnızlık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 10(2), 667-690.
- Roblyer, M.D. (2006). Virtually successful: Defeating the dropout problem in online school programs. *Phi Delta Kappan*, 88(1), 31-36.
- Tsai, C.C., Lin, S.S.J. ve Tsai, M.J. (2001). Developing an internet attitude scale for high school students. *Computers and Education*, 37(1), 41-51.
- Usluel, Y.K., Mumcu, F.K. ve Demiraslan, Y. (2007). Öğrenme - öğretme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojileri: Öğretmenlerin entegrasyon süreci ve engelleriyle ilgili görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 164-178.
- Usta, E. ve Korkmaz, Ö. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar yeterlikleri ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1335-1349.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Young, K.S. (1996). Psychology of computer use: XL. Addictive use of the internet: A case that breaks the stereotype. *Psychological Reports*, 79(3), 899-902.
- Young, K.S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın tüm aşamaları iki yazar tarafından yürütülmüştür. Uygulama aşaması ilk yazarın çalıştığı kurumda yapılmış olup yazım ve analiz aşamalarında her iki yazarın da katkıları aynı oranda olmuştur.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Çalışmanın uygulama kısmında vermiş oldukları desteklerden dolayı Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi ve bağlı bulunan Meslek Yüksekokullarına teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Bildirim

Bu araştırma, 01.01.2020 tarihinden önce yapıldığından etik kurul kararı zorunluluğu yoktur. Çalışmada araştırma ve yayın etiği ilkelerine riayet edilmiştir.